

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polii. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 2. marca 1864. ~

Gospodarske stvari.

Bolezen svilnih črvičev in kako ravnati, da se pridelajo zdrave jajčka.

Po skušnjah na Laškem.

Že deset let razsaja med svilnimi (židnimi) črviči po Laškem in Francozkem in skoraj v vseh krajih, kjer se ti črviči plodijo, huda bolezen, ktera kmetijstvu in obrtnijstvu po mnogih deželah neizrečeno škodo prizadeva. Samo na Laškem je škoda več sto milijonov frankov. Ni čuda, da vsi, ki jih ta nesreča zadeva, in tudi drugi učeni možje skušajo izvediti, kaj neki je krivo te kuge, in kako jo odvrniti, — al žalibog! nič se ni še izvedilo gotovega.

Napravijo se pri tej bolezni črnikaste pike ali marogice po životu, kakor da bi bil črv s poprom potresen; odtod tudi njeno ime p i k e c (Fleckenkrankheit) ali p o p r o v k a (Pfefferkrankheit). Lahki jo tudi sušico (atrofia) imenujejo; al to ni navadna, že davno znana sušica, ampak druga kužna.

Čedalje bolj obveljuje misel, da krivo je te bolezni murbovo perje, ki se poklada črvičem, in po tem takem se prizadevanje svilorejcev le tje obrača, da murbovo drevo zopet v svoj poprejšnji zdravi stan postavijo. Te misli je med drugimi učenimi možmi tudi slavni Liebig, kateri priporoča, naj se murbovemu drevesu zopet tista redivna moč dá, ktere v zemlji več ne najde ali saj v dostojni meri ne; potem pa drevó hirati in bolehati začne. Ta bolezen murv ni po novih najdbah nič drugzega kakor neka plesnina, ktera napravi bolno perje; ako svilni črviči dobivajo po perji omenjeni plesenj v-se, zbolijo za poprovko, da mnogi ali pa včasih tudi vsi pocepajo. Dostokrat se pa tudi primeri, da se te bolezni manj navdane gosence še zapredejo. Al metulji, ki so iz takih mešičkov prilezli, ležejo bolne jajčka, v katerih gori omenjena plesnoba tiči, ki se s pripomočjo povekševavnih ogledal dá spoznati. Profesorja Rondani in Paserini v Parmi in še 4 leta poprej profesorja Lebert v Zürichu in Genzke v Büzovi so to potrdili. Tudi moje skušnje se s tem vjemajo, po katerih se je pokazalo, da pozna reja črvičev je zmiraj slabeja bila kakor zgodnja, in tedaj bolj staro perje več take bolezni napravi.

Dr. Balotti v Milani, visokoučeni in skušeni svilorejec, je popisal svoje skušnje v „aktih laškega natoroznanskega društva“ (1863, zvezku 5. stran 162) pa je tudi izdelal posebno knjižico: „Metodo facile per ottenere semente sana di Bachi da seta nel proprio paese.“ Da naši bravci zvedó, kaj svetuje omenjeni skušeni mož, naj jim povem iz te knjižice poglavno stvar:

Vsak si more zdravih črvičev za svojo potrebo izrediti, če primerno majhno število jajčic (ki pa morajo

po mikroskopnem pregledu (drobnogledu) zdrave spoznane biti) dene prav zgodaj spomladi na kak gorek kraj, da se izležejo tako, da se gosence od izležbe do zapredbe vedno le z mladim in mehkim listjem krmijo. Ne sme se jim nikdar že izrašeno in zrelo perje za živež pokladati.

Ta dôba spada po Belotti-ovih skušnjah, ki so se mu kaj vrlo obnesle, od 15. aprila (malega travna) do 25. majnika. Da se zapredenje črvičev o ti dôbi nekoliko zakasne, izvira od tega, ker je v tem času še vedno bolj hladno vreme, in pa od tega, ker Belotti sobe, kjer črviče redi, pogostoma vetri, in jih le malo ali celó nič ne kuri.

Tako piše gosp. B. Dürer na svojem gradiču Villa Carlotta ob Komskem jezeru v „Annal. der Landw. in den k. preuss. Staaten.“

Gospodarska skušnja.

* Kako stare breskve (drevesa) v mlade premeniti. Žlahne breskvove drevesa se večidel le kakih 15 let dobro obnašajo, da lep in debel sad rodijo; potem pa večidel začno slabeji sad donašati, veje in vrhi začnejo vsihati, sploh celo drevo slabeti. Tako drevo pa ima navado, da kakega pol ali tri četrti sežnja od zemlje na deblu požene kako mladiko. — Ko je ta mladika eno leto stara, vzemi sekuro ali žago spomladi, dokler še sok po deblu ne teče, in odseci ali odžagaj deblo, en pavec više kakor imenovana mladika iz njega raste. Ta mladika ti bo prvo leto posebno naglo rastla, drugo leto pa že cvetela in sad rodila, in sicer tak sad, kakoršnega more najlepše mlado drevo roditi. V šestih letih je tako drevo prvemu drevesu v velikosti enako, in se more ravno toliko časa kakor prvo prav dobro obnašati. — To je po skušnjah že več umnih kmetov potrjeno na Vrhpolji v ipavski dolini. (Jože Premrl. *)

0 goveji kugi.

Kakor na Kranjskem je tudi na Štajarskem goveja kuga popolnoma potihnila. Na Hrvaškem pa še zmirom razsaja.

Po naznanilu kr. namestništva zagrebškega od 17. svečana je na provincijalnem Hrvaškem kuga bila v 6 selih županije zagrebške, v 2 križevačke, v 1 virovitičke in v 1 požeganske županije; skupaj je bilo bolne živine 77. Dosihmal je provincijalno Hrvaško zgubilo 5.736 goved. — Po naznanilu c. k. deželne general-komande zagrebške od 18. februarja je v Vojaški granici kuga še v polkovini likanski (v 5 selih), oto-